

NARODOWY
BANK POLSKI

Cykl obrotu gotówkowego

droga gotówki z banku centralnego do portfela

Monika Kowalewska

Departament Emisyjno-Skarbcowy

Warszawa, 2024 r.

Co robi NBP w zakresie obrotu gotówkowego?

wprowadza do obiegu banknoty i monety

składa zamówienia na produkcję banknotów i monet u producentów

przechowuje i dystrybuje banknoty i monety

weryfikuje autentyczność oraz jakość obiegową znaków pieniężnych

wymienia uszkodzone znaki pieniężne

ma prawo wycofywać z obiegu banknoty lub monety

zajmuje się niszczeniem znaków pieniężnych nienadających się do obiegu

Po co nam pieniądz?

Funkcje pieniądza gotówkowego

środek płatniczy i pośrednik wymiany

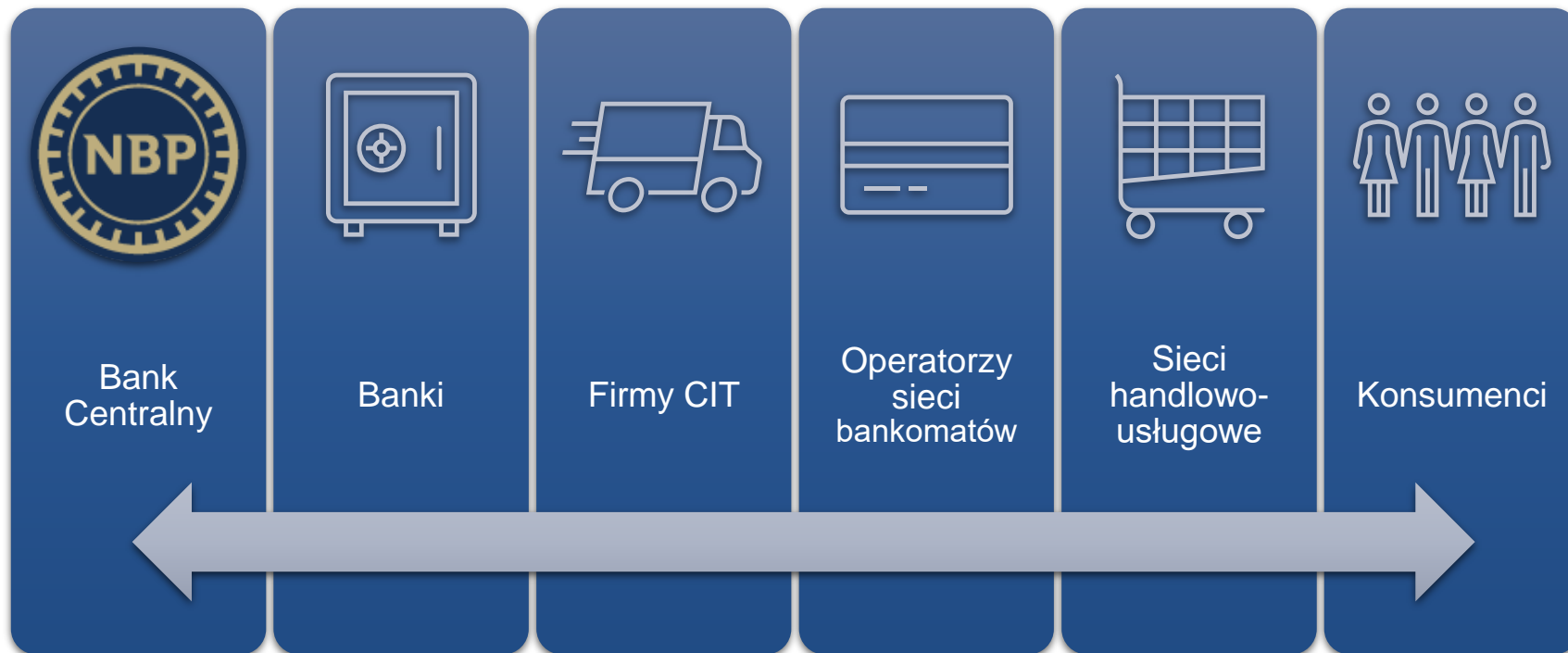
miernik wartości i jednostka obrachunkowa

środek tezauryzacji

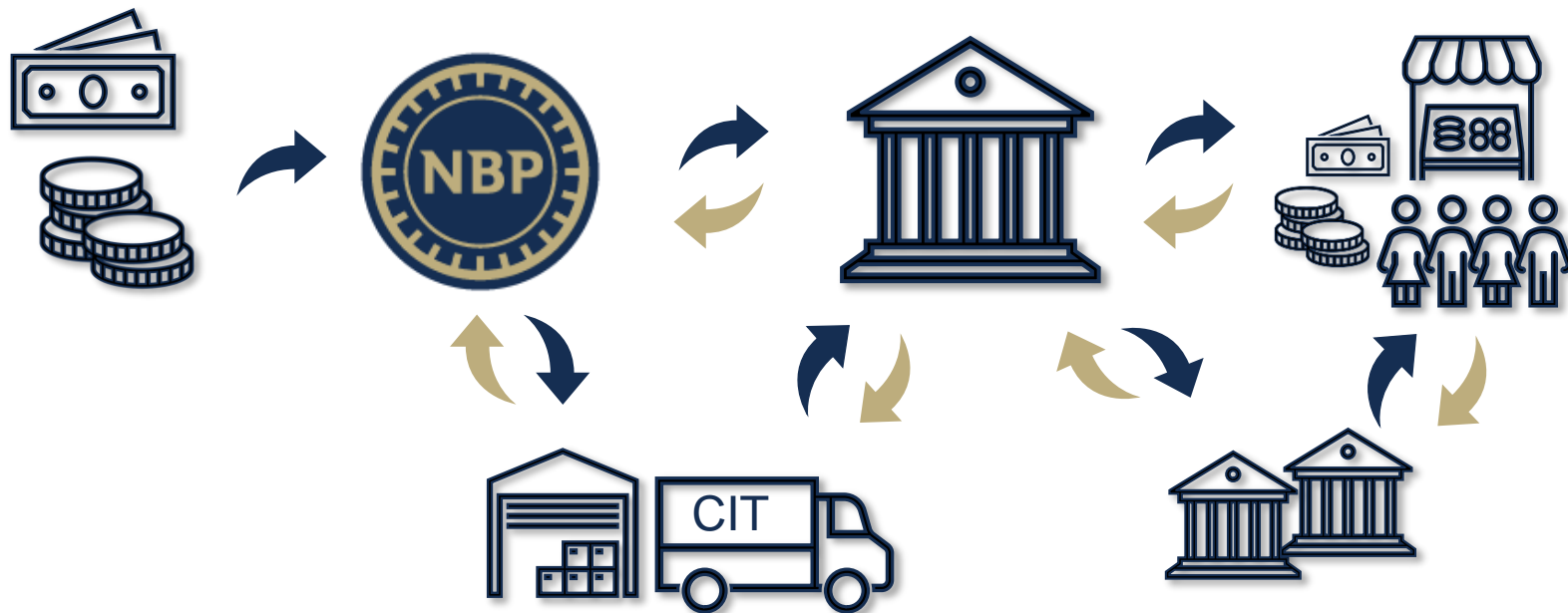
Droga gotówki z banku centralnego do portfela

Uczestnicy obrotu gotówkowego i ich rola

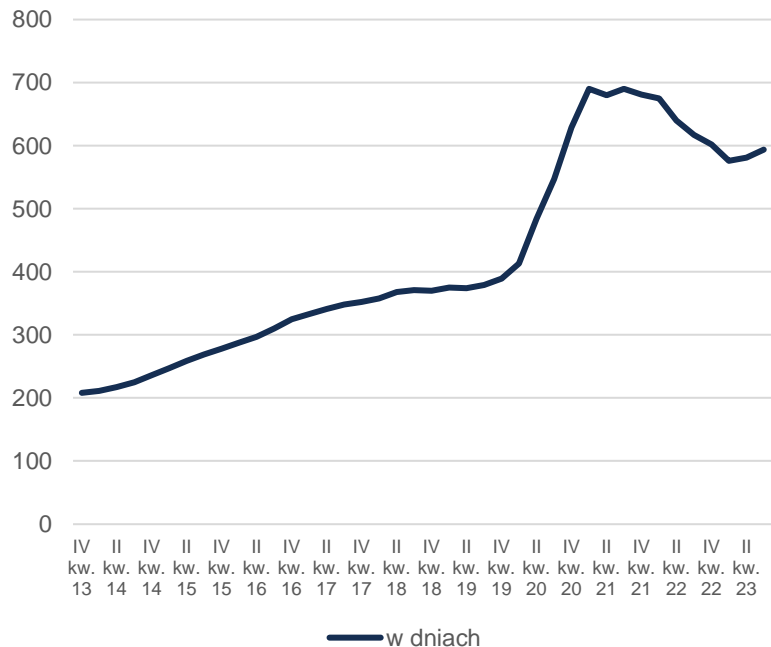

Podróż tam i z powrotem

Rotacja banknotów

Wskaźnik powrotu banknotów

Przeciętnie banknot
powracał do NBP co:

2013: 208 dni

2023: **605 dni**

Co się zmieniło na przestrzeni lat?

- W 1995 r. zostały wprowadzone do obiegu pierwsze banknoty z serii „Władcy polscy”.
- W 2014 r. wprowadzono do obiegu banknoty o nominałach 10, 20, 50 i 100 zł ze zmodernizowanymi zabezpieczeniami, a w 2016 banknot 200 zł.
- Sukcesywnie, od 2017 roku Narodowy Bank Polski wprowadzał do obiegu banknoty pokryte warstwą ochronną podnoszącą trwałość banknotów w obiegu.
- W 2017 r. został wprowadzony do obiegu banknot o nominale 500 zł.
- Wszystkie banknoty wprowadzone do obiegu od 1 stycznia 1995 r. pozostają prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

Rotacja monet

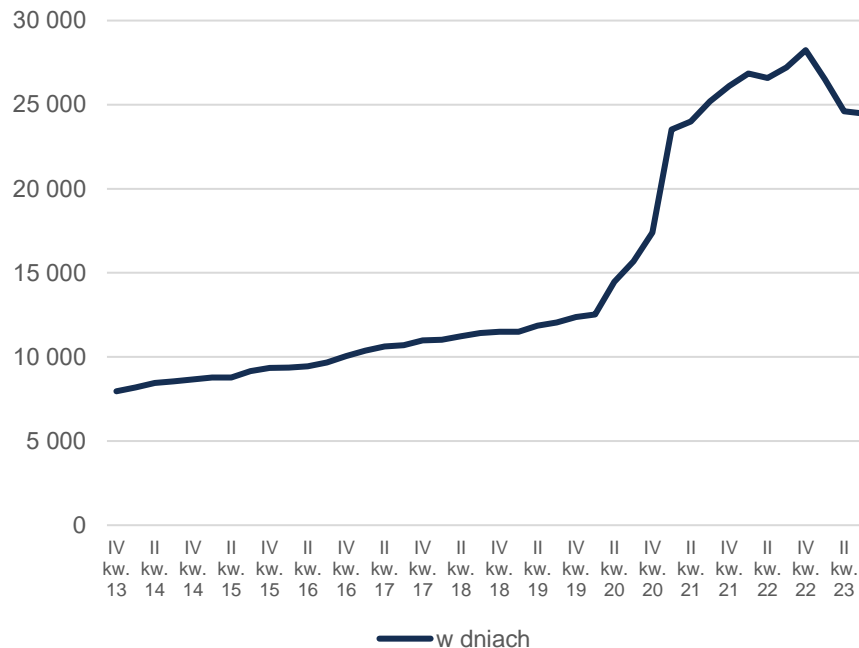
Przeciętnie moneta
powracała do NBP co:

2013: 22 lata

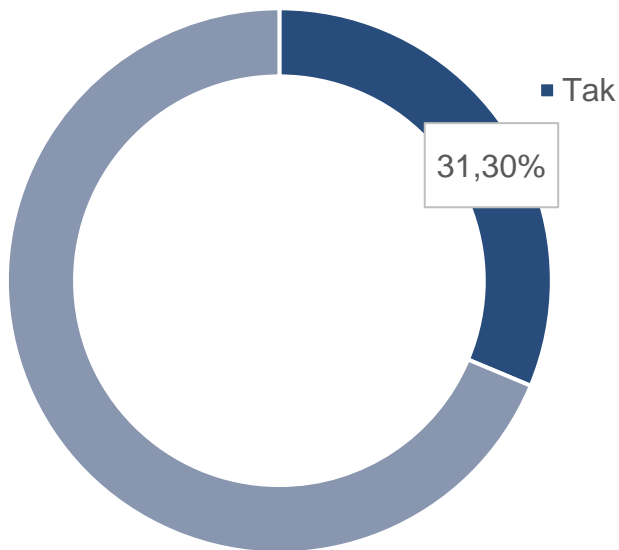
2023: **66 lat**

Wskaźnik powrotu monet

Gdzie znajdują się monety przez 66 lat?

Czy zbiera Pan(i) monety powszechnego obiegu gromadząc je w skarbonce, słoiku lub innym przeznaczonym do tego miejscu?

(CAPI, n=1071)

670 milionów sztuk

urządzenia
samoobsługowe

Źródło: Dane NBP, liczba monet zamienionych od 14.12.2020 r. do 31.12.2023 r.

Ile gotówki jest w obiegu?

wartość gotówki w obiegu

377,19 mld zł

banknoty

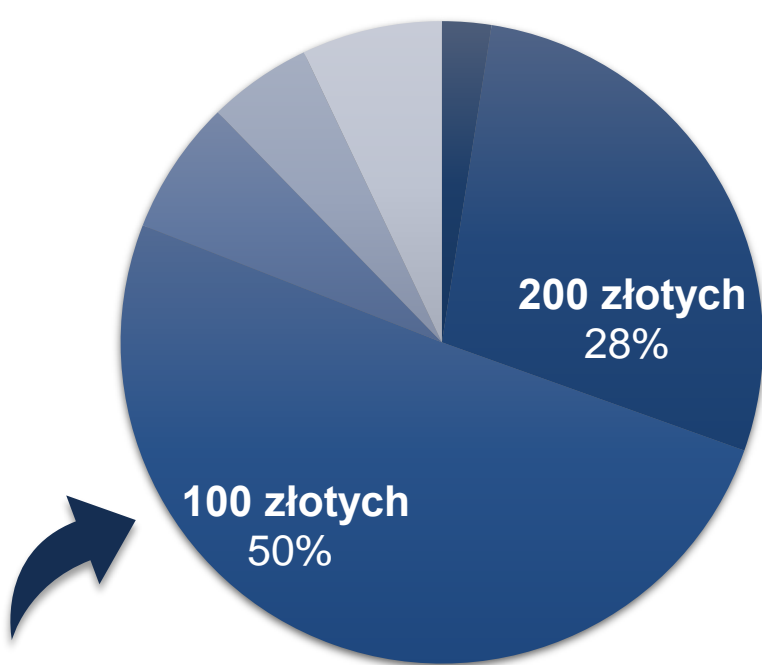
2,98 mld sztuk

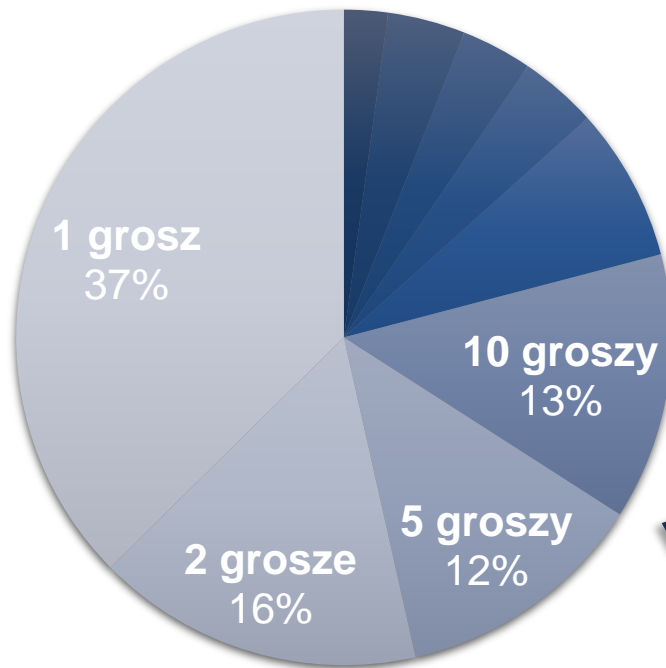
monety

22,73 mld sztuk

Których nominałów banknotów i monet jest najwięcej?

banknoty

monety

Narodowa Strategia Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego

1

Dostępność i akceptacja gotówki

2

Płynne zaopatrywanie w gotówkę

3

Cyberbezpieczeństwo systemów informatycznych wykorzystywanych w procesach zaopatrywania w gotówkę

4

Bezpieczeństwo fizyczne gotówki

Obowiązek akceptacji gotówki w Polsce

- Określony w Ustawie o usługach płatniczych
- Dotyczy akceptantów, którzy **nie mogą**:

Uzależniać zawarcia umowy z konsumentem od dokonywania zapłaty w formie bezgotówkowej

Odmówić przyjęcia zapłaty od konsumenta w gotówce

Pobierać opłat od przyjmowania zapłaty w gotówce

Różnicować ceny w zależności od formy zapłaty

Jakie są wyjątki od obowiązku akceptacji gotówki?

* bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, której wartość jest równa przeciętnemu wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłaszanemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, lub większa od niego

Co zrobić z uszkodzonym banknotem?

Banki

Oddziały NBP

Centrala NBP

100% wartości nominalnej

ponad 75% pierwotnej powierzchni w jednym fragmencie
lub
nie więcej niż dziewięć części stanowiący w całości 100% powierzchni

od 45% do 75% pierwotnej powierzchni w jednym fragmencie

50% wartości nominalnej

100% wartości nominalnej

zniszczone lub zużyte monety
lub
dwa rozłączone elementy (rdzeń i pierścień), jeżeli pochodzą z monety o tej samej wartości nominalnej.

jeden element (rdzeń lub pierścień).

50% wartości nominalnej

Przykłady uszkodzeń środków pieniężnych

Przykłady uszkodzeń środków pieniężnych

Jaka gotówka nie podlega wymianie?

Dlaczego konsumenci wybierają gotówkę?

Daje swobodę i niezależność

Nie wymaga udziału pośredników, dodatkowego sprzętu, ani elektroniki

Chroni prywatność

Zapewnia poszanowanie prawa do ochrony prywatności, danych i tożsamości

Jest dobrze zabezpieczona

Jest odporna na cyberprzestępstwa, oszustwa i fałszowanie

Zabezpieczenia banknotów

Nitka zabezpieczająca

Farba zmienna optycznie

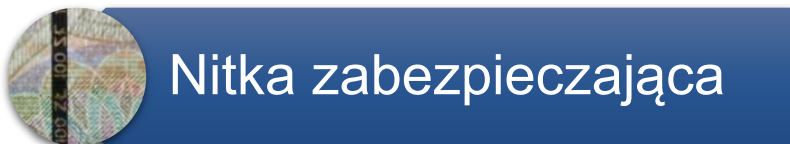

Farba opalizująca

Mikrodruki

Zabezpieczenia banknotów

Alternatywy bankomatowe

